

CZU:811.135.1'373.45

<https://doi.org/10.52505/filomod.2025.25>

ENGLEZISME CU RĂDĂCINI DE ORIGINE LATINĂ ȘI ROMANICĂ: ASOCIERI

Livia CARUNTU-CARAMAN

ORCID: 0000-0001-6829-6440

Universitatea de Stat din Moldova

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”

Rezumat. *Flexibilitatea limbii române favorizează pătrunderea insistentă a cuvintelor de origine engleză în vocabular. În pofida diferențelor structurale evidente dintre limba engleză și limba română, englezismele se infiltrează în uzul nostru, sunt acceptate și formează un câmp impresionant de unități lexicale comune.*

În articolul de față ne preocupă originea latină și romanică (franceză, italiană) a englezismelor înregistrate în diferite surse lexicografice. Lexicul englez a suferit și el numeroase influențe externe, care s-au datorat diferitor factori. În urma invaziei romanilor în teritoriile anglo-saxone, populația băștinașă preia o serie de cuvinte latinești pe care, peste secole le modelează și le transmite și în vocabularul nostru, continuând procesul de relatinizare/eromanizare a limbii române moderne.

Astfel, am enumerat o parte din termenii care au pătruns în limba engleză din limbile latină sau franceză direct și termenii din limba latină pătrunși indirect, prin mijlocirea limbilor franceză și italiană. Studiind asocierile de formă și sens dintre cuvintele lexicului englez și cel românesc, constatăm că majoritatea englezismelor cu origine latină sau romanică analizate au o circulație largă în limba română și s-au românizat mult mai ușor în procesul de asimilare foneticografică și morfosemantică.

Cuvinte-cheie: *limba română, etimologie, englezisme, cuvinte latinești, relatinizare/eromanizare, asimilare, asocieri.*

English Words with Roots of Latin and Romance Origin: Associations

Abstract. *The flexibility of the Romanian language favors the insistent entry of words of English origin into the vocabulary. Disregarding the obvious structural differences between English and Romanian, Anglicisms infiltrate our usage, being accepted and creating an impressive field of common lexical units in our vocabulary.*

In the present article, we are concerned with the Latin and Romance (French, Italian) origin of the Anglicisms recorded in different lexicographical sources. The English lexicon has also undergone numerous external influences, which were due to various factors. Thus, following the invasion of the Romanians in the Anglo-Saxon territories, the native population borrows a series of Latin words which,

over the centuries, modifies and transmits them into our vocabulary, continuing the process of re-Latinization/re-Romanization of the modern Romanian language.

Therefore, we have enumerated some of the terms that entered the English language from Latin or French directly and the terms from Latin entered indirectly, through the mediation of French and Italian languages. Studying the associations of form and meaning between the words of the English and Romanian lexicons, we establish that most of the analyzed Anglicisms of Latin or Romance origin have a wide circulation in the Romanian language and have been Romanized much more easily in the process of phoneticographic and morphosemantic assimilation.

Keywords: *Romanian language, etymology, Anglicisms, Latin words, re-Latinization/re-Romanization, assimilation, associations.*

Limba română, de-a lungul timpului și a relaționării utilizatorilor săi cu vecinii și cu alte popoare mai îndepărtate, s-a confruntat de mai multe ori cu diverse regimuri de influență, însă și-a ținut mereu verticalitatea cu obstinație. A dat dovadă de o deosebită flexibilitate și a profitat de ocaziile oferite, preluând elemente de exprimare necesare la moment. Le-a lansat în propria circulație unde s-a decis acceptarea sau respingerea lor, fortificându-și astfel identitatea.

Extinderea limbii engleze în comunicarea internațională în ultimele decenii devine o nouă provocare pentru limba română. Numeroase cuvinte de origine engleză ne împânzesc și ne completează vocabularul, demonstrându-și viabilitatea. Tot mai persistent își confirmă aplicativitatea prin frecvență și extinderea spațiului de uz, unde își valorifică potențialul care face ca englezismele nu numai să ne îmbogățească mijloacele de exprimare și să le diversifice, ci și să ni le internaționalizeze, creându-ne un segment comun în limbajul universal și sporind tot mai concludent interesul vorbitorilor pentru structurile inovative.

În acest context, răspândirea englezismelor în comunicarea noastră se transformă treptat într-un proces complex care se impune prin număr și varietate, se aprofundează prin discrepanțe fonetice și grafice dintre limba „donatoare”¹ (Manea, 2004, p. 53) și cea receptoare² în perioada de pătrundere și se acutizează prin oscilante modalități de percepere și interpretare după integrare. Ca rezultat, se comit erori în pronunție. În scris apar divergențe determinate de maniera de ortografie – uneori arbitrară, îndeosebi în stilul oral și cel publicistic, alteori reglementată normativ în dicționare cu câteva posibilități – a unor combinații de litere și construcții compuse, la marcarea categoriilor de număr și articulare la substantive și adjective și a afixelor personale la verbe.

¹ *Donor/source language* – îmbinare preluată din literatura de specialitate engleză „language from which a particular feature (such as a loan word) comes (the ‘source language’)” (Crystal, 2008, p. 443; DEA, 2001, p. vii).

² *Recipient/matrix language* – „language which takes in items (words, sounds, etc.) from another language (the donor or source language)” (Crystal, 2008, p. 404, 443).

Pentru ca inconvenientele să fie reduse la minimum (dacă nu chiar complet), iar englezismele să fie asimilate la un nivel superior de corectitudine trebuie înțeles mecanismul procesului dat, în general, și tehnica de întrepătrundere a cuvintelor de proveniență engleză în limba română, în particular. E important să se consemneze că atribuția de bază revine unității lexicale engleze care poartă încărcătura semnificativă a mesajului transmis și care se comportă diferit în noua ambianță. Unele unități lexicale, mai rigide, incapabile să se preteze schimbării, se adaptează ca forme invariabile. Altele, mai maleabile, intrând în contacte lexico-semantic și gramaticale, admit anumite modificări. Incluse în raporturi formativ-productive în cadrul îmbinărilor de cuvinte, sunt constrânse să se modeleze pentru a se integra mai convenabil în enunț. În urma interacțiunii, elementul străin atașează anumite constituențe ale tiparelor autohtone, asemănându-se cu acestea prin dezvoltarea unor afixe pe care nu le dețineau la origini, dar păstrându-și tranșant rădăcina care-i perpetuează originea și cu care își croiește cale de coexistență în comunicarea românească.

Astfel constatăm că, deși există evidente diferențe structurale între limba engleză și limba română, englezismele se infiltrează insistent în uzul nostru fiind acceptate și creându-ne în vocabular un câmp însemnat de unități lexicale asemănătoare cu cele engleze. Iar similitudinile nu se limitează numai la cantitate, ci se extind și asupra calității. Cele mai accentuate se reflectă între cuvintele ale căror rădăcini se regăsesc în ambele limbi prin diverse dimensiuni asociative privind aspectul fonetic și ortografic, morfologic și sintactic, semantic și funcțional, etimologic și istoric.

Pornind de la componentul semnificativ românesc, cunoscut, la care asociem echivalentul englezesc pentru a-l înțelege și a-l interpreta adecvat, observăm că analogiile se configurează diferit, gradându-se la diverse niveluri. Afinitatea e ușor de sesizat când cuvintele coincid atât fonetic, cât și grafic: *card*, *blog*, *bold*, *disco*, *font*, *hint*, *insert*, *loft*, *motel*, *raft*, *topic*, *top*. Însă între două limbi atât de diferite coincidențele totale sunt sporadice și e inevitabil să nu apară și disconcordanțe.

Ele pot fi provocate prin variații grafice: *service* [servis], *dance* [dens], *selfie* [selfi], *wrestling* [restling] și e posibil să dispară parțial prin discrepanțe de pronunție: *final* (*four*) [*faină*], *casual* [*kejuă*], *camp(ing)* [*kemping*]. Alteori, cuvintele englezești cu o structură grafică aidoma omologului lor românesc, citite eronat ca în limba română (*bacon*, *beat*, *deal*, *drum*, *face*, *file*, *jet*, *lime*, *mall*, *must*, *safe*, *site*, *toast*), îndeapărtează asocierea prin pronunție: [beikăn, bit, dil, dram, feis, fail, ȝet, laim, mol, mast, seif, sait, toust] și prin sens (*carne*, *ritm*, *afacere*, *muzică*, *față*, *fișier*, *avion*, *fruct*, *centru comercial*, *lucru*, *în siguranță*, *spațiu în internet*, *pâine*). Nu e lipsită de interes nici posibilitatea redării unei semnificații plenare printr-o rădăcină, am zice, trunchiată (semirădăcină), sensul căreia e destul de facil de dedus: *mail* (*e-mail*), *net* (*internet*), *giga* (*gigabyte*), *hard* (*hardware*), *soft* (*software*), *stick* (*memory stick*).

Cel mai vast câmp asociativ însă se poate produce în urma flexionării. Atât limba română, cât și cea engleză dispun de o capacitate dezvoltată de generare a mai

multor forme gramaticale ale aceluiași cuvânt, alcătuind un arsenal paradigmatic important. În acest sens, în română, substantivul și adjectivul, făcând parte din clasa numelui, își schimbă forma după categoriile gramaticale de gen, număr, caz și articulare.

Am mai vrea să menționăm că fiecare serie paradigmatică începe cu varianta nearticulată a substantivului (sau adjectivului) la cazul nominativ, numărul singular, care constituie forma inițială a cuvântului. Inclusă prima în orice dicționar, intitulează articolul ce urmează să reglementeze ortografia, pronunția, să explice sensul, să indice etimologia, în conformitate cu tipul dicționarului.

Și mai remarcăm că substantivele care pot crea, prin moțiuni, perechi feminine și toate adjectivele variabile își plasează în fruntea șirului flexionar și în dicționar specimenul masculin. Alcătuit, de regulă, dintr-o rădăcină și terminat preponderent în consoană (așa-numita desinență zero), masculinul are prioritate și este urmat de formele gramaticale de gen (feminin, cu desinența *ă*: *hairstlist* – *hairstlistă*, *manager* – *manageră* sau derivând prin sufixare: *blogger* – *bloggeriță*, *freelancer* – *freelanceriță*), număr (plural, cu *i* – *e*: *bloggeri* – *bloggerițe*, *freelanceri* – *freelancerițe*), articulare (inclusiv la cazuri oblice: *bloggerul* – *bloggerița*, *bloggerului* – *bloggeriței*; *freelancerul* – *freelancerița*, *freelancerului* – *freelanceriței*). Se întâlnesc, desigur, diferite excepții.

Și verbele, deși mai puține, dar având la dispoziție 5 categorii gramaticale (persoană, număr, timp, mod, diateză) își compun o paradigmă foarte variată de forme cu rădăcini practic identice, diferențierea făcându-se prin terminațiile personale și alte elemente auxiliare specifice timpurilor compuse.

Însă cel mai interesant și mai apropiat nouă (din punct de vedere original și istoric) flux de asocieri îl constituie cel din cuvinte cu aceeași rădăcină în ambele limbi, care se datorează originii lor latinești. Aici adăugăm și o serie de unități comune pentru lexicul englez și român, care nu vin direct din latină, dar au o proveniență romanică și sunt infiltrate în engleză prin filieră italiană (*opera*, *banca*, *lava*, *influenza*, *pasta*, *diva*, *solo*, *motto*, *piano*, *vulcano*) și, mai cu seamă, franceză (*ball*, *television*, *champion*, *gadget*, *interviu*, *office*, *market*, *musical*, *service*, *single*), de unde, mai târziu, „englezizate”, pătrund și în limba română.

Chiar dacă engleza aparține altei familii de limbi decât româna, M. Avram, în studiile sale, face o remarcă, precizând că „limba engleză are o importantă componentă romanică – de sursă franceză – și numeroase cultisme latinești (de tipul *audit*, *bonus*, *campus*, *idem*, *medium*)”. Autoarea demonstrează că „împrumuturile din engleză continuă astfel, adesea, mai vechiul proces de relatinizare/reromanizare a limbii române moderne, proces care s-a produs și în alte momente ale istoriei noastre prin limbi de alte origini” (Avram, 1997, p. 9). Relatinizarea „se referă la prezența elementelor latinești, respectiv neolatine, împrumutate din engleză în română, prin filiera așa-numitului vocabular internațional, ale cărui elemente au o componentă latină” (Radu, 2009, p. 60).

Și C. Manea constată relevant faptul că „unele neologisme împrumutate din alte limbi decât cele romanice sau din limba latină au contribuit sau mai contribuie la reromanizarea (și relatinizarea) lexicului românesc” (Manea, 2004, p. 38). Astfel, există termeni din engleză care au la bază elemente latinești, cum ar fi *computer*, *computeriza*, *design*, *designer*, *disconfort*, *finaliza*, *nominaliza*, *nutriționist*, *ocupational*, *serial*, *sponsor*, *stimulativ*, *summit*, *transplant*.

Cercetând influența modernă a limbii engleze, trebuie „să ținem cont de elementele latinești pătrunse în vocabularul limbii engleze când limba latină juca rol de *lingua franca*, precum și de acele elemente de origine romanică din vocabularul limbii engleze reajunse prin împrumutul din limba engleză în limbile romanice-sursă (împrumuturile aller-retour)” (Radu, 2009, p. 39).

Izvorând din sursa comunicativă latinească, dar evoluând în condiții istorice și teritoriale deosebite, la mii de kilometri distanță unele de altele și creându-și particularități specifice proprii de dezvoltare și afirmare a potențialului de exprimare, separându-se în mai multe limbi independente, aceste cuvinte au păstrat specificul original romanic, pe care nici timpul, nici spațiul imens și nici procesul aristocratic de „englezizare” (Caruntu-Caraman, 2023, p. 64) n-au izbutit să-l anihileze. Dimpotrivă, s-au răspândit coagulând o nouă ordine de comunicare internațională modernă.

Așadar, engleza de-a lungul secolelor a împrumutat mii de cuvinte din limbile cu care a fost în contact, or, „din punct de vedere lexical, [...] este de fapt mai mult o limbă romanică decât germanică” (Crystal, 2003, p. 8) la origine. Lingvistul britanic estimează împrumuturi din „peste 350 de alte limbi” (*Ibidem*, p. 23), cele mai multe fiind elementele latinești, mai exact franțuzești, care au pătruns în engleză în urma cuceririi normande din 1066.

Acest aspect al împrumuturilor în limba engleză a fost obiectul de studiu al mai multor autori români, printre care evidențiem contribuțiile cercetătorilor C. Manea (2004, p. 64), V. Radu (2007, p. 18, 22; 2009, pp. 23-32), A. Mihalache, I. Stoianova (2008, pp. 120-122). Unele observații istorice ale originii limbii engleze le abordează și lexicografi străini D. Crystal (2003, p. 77) și R. W. Burchfield (*apud* DEA, 2001) în lucrările lor.

Deci, lexicul englez a suferit și el numeroase influențe externe, datorită mai multor invazii teritoriale. Noi ne referim la „perioada anglo-saxonă, în care schimbările datorate influenței cuvintelor de origine latină, au afectat nivelurile lexical și morfologic ale limbii engleze. [...] Contactul anglo-saxonilor cu populația de origine romanică a avut drept consecință introducerea limbii latine în uz timp de aproape patru secole” (Buzatu, 2007, pp. 171-172). Astfel, aceștia preiau cuvinte latinești ce denumesc obiecte de consum sau se referă la comerț, ritualuri religioase. „Numărul cuvintelor de origine latină a crescut după secolul al XII-lea, fiind reprezentat atât de împrumuturile directe, cât și de cele indirecte (prin intermediul unei alte limbi: franceza)” (*Ibidem*, p. 172).

Totuși, „cel mai important contact l-a constituit cucerirea normandă (*The Norman Conquest*), ce s-a desfășurat în secolul al XI-lea, respectiv în

anul 1066” (*Ibidem*, p. 172). Atunci limba franceză devine limba sistemului de guvernare, deși majoritatea populației vorbea limba engleză. În această situație de bilingvism, vocabularul englez se îmbogățește cu elemente lexicale de origine franceză, din diferite domenii.

Prin această intervenție istorico-lingvistică, autoarea demonstrează că, pe lângă lexicul germanic, „în vocabularul englez se întâlnesc elemente de origine anglo-saxonă, împrumuturi latine din epoca precreeștină, din daneză, împrumuturi scandinave, franceze (influența veche franceză se concretizează în peste 1200 împrumuturi din toate domeniile și derivatele lor), împrumuturi savante din latină și din greacă, franceza modernă, italiană, spaniolă, portugheză etc.” (*Ibidem*, pp. 172-173).

În cele ce urmează, enumerăm o parte din termenii care au pătruns în limba engleză din limba latină, fie direct, fie prin mijlocirea limbilor franceză, mai rar italiană. Astfel, în această primă parte, se va evidenția termenul englez (engl.) cu originea acestuia (<) – latină (lat.), greacă (gr.), franceză (fr.), italiană (it.), în a doua, englezismul pătruns în limba română (rom.), asimilat sau neasimilat, și calea de pătrundere. Originea termenilor englezi a fost consultată în dicționarele Oxford ale limbii engleze (ODE, OLD), iar a englezismelor – în dicționarele românești (DEXI, DN, DCSR, DECSN, DER).

Cuvinte preluate din latină în limba engleză, pătrunse în română:

– engl. (*to*) *access* < lat. *accessus* – rom. *acces/(a) accesa* – formație prin derivare analogică (Manea, 2004, p. 90) – < fr. *accès*, it. *accesso*, engl. *access*, lat. *accessus*, -us³; engl. *bonus* < lat. *bonus* – rom. *bonus* < engl. *bonus*; engl. *cross* < lat. *crux* – rom. *cros* < fr., engl. *cross*; engl. *CV* (abreviere de la ‘*curriculum vitae*’) < lat. *curriculum vitae* – rom. *CV* < engl. *CV*; engl. *delete* < lat. *delet* – rom. *delete* < engl. *delete*; engl. *event* < lat. *eventus* – rom. *event* < engl. *event*; engl. *exit* < lat. *exit*, *exitus* – rom. *exit* < engl. *exit*; engl. (*to*) *focus* < lat. *focus* – rom. (*a se*) *focusa* < engl. *focus*; engl. *fusion* < lat. *fusio(n-)* – rom. *fusion* < engl. *fusion*; engl. *icon* < lat., gr. *eikōn* – rom. *icon* < engl. *icon*; engl. (*to*) *implement* < lat. *implementa*, *implementum* – rom. (*a*) *implementa* < engl. *implement*; engl. *inch* < lat. *uncia* – rom. *inch* < engl. *inch*; engl. *insert* < lat. *insert* – rom. *insert* < engl., fr. *insert*; engl. *item* < lat. – rom. *item* < engl. *item*; engl. *monitor* < lat. *monit* – rom. *monitor* < engl. *monitor*; engl. *mop* < lat. *mappa* – rom. *mop* < engl. *mop*, germ. *Mop*; engl. *mouse* < lat., gr. *mus* – rom. *mouse* < engl. *mouse*; engl. (*no*) *comment* < lat. *commentum* – rom. *no comment* < engl. *no comment*; engl. *PhD* < lat. *philosophiae doctor* – rom. *PhD* < engl. *PhD*; engl. *primer* < lat. *primarius* – rom. *primer* < engl. *primer*; engl. (*to*) *scan* < lat. *scandere* – rom. (*a*) *scana* < engl. *scan*; engl. *skeleton* < lat., gr. *skeletos* – rom. *scheleton* < engl. *skeleton*, fr. *skeleton*; engl. *silent* < lat. *silent* – rom. *silent* < engl. *silent*; engl. *sponsor* < lat. *spondere* – rom. *sponsor* <

³ Termenul englez (*to*) *access*, fiind de origine latină *accessus* (atestat de la începutul sec. al XVII-lea), a pătruns în limba română cu forma adaptată *acces/(a) accesa*, prin filieră franceză *accès*, italiană *accesso*, engleză *access*, latină *accessus*, -us.

engl. *sponsor*; cf. lat. *sponsor*; -oris; engl. *star* < lat. *stella*, Greek *astēr* – rom. *star* < engl. *star*; fr. *star*; engl. *subscribe* < lat. *subscribere* – rom. *subscribe* < engl. *subscribe*; engl. *team* < lat. *ducere* – rom. *team* < engl. *team*; engl. *terraforming* < lat. *terra* + *form* – rom. *terraforming* < engl. *terraforming*; engl. *topic* < lat. *topica*, gr. *ta topika* – rom. *topic* < engl. *topic*; engl. *tutorial* < lat. *tutorius* + *al* – rom. *tutorial* < engl. *tutorial*; engl. *wall* < lat. *vallum* – rom. *wall* < engl. *wall*; engl. *word* < lat. *verbum* – rom. *word* < engl. *word*; engl. *worm* < lat. *vermis* – rom. *worm* < engl. *worm*, cf. fr. *ver*.

Cuvinte preluate din franceză în limba engleză, pătrunse în română:

– engl. *account* < fr. *acomte*; engl. *bacon* < fr. *bacon*; engl. *band* < fr. *bande*; engl. *banner* < fr. *banier*; engl. *blister* < fr. *blestre*; engl. *boot* (rom. *a boota/a buta* (DCSR, DER)) < fr. *bote*; engl. *dance* < fr. *dancer*; engl. *denim* < fr. *serge de Nîmes*; engl. *engagement* < fr. *engager*; engl. *font* < fr. *fonte*; engl. *gadget* < fr. *gâchette*; engl. *hypermarket* < fr. *hypermarché*; engl. *interview* (rom. *interviu*) < fr. *entrevue*; engl. *label* < fr. *ribbon*; engl. *mistress* < fr. *maistresse*; engl. *patch* < fr. *pieche*; engl. *recorder* < fr. *recorder*; engl. *refresh* < fr. *refreschier*; engl. *renting* < fr. *rente*; engl. *research* < fr. *recerche*; engl. *review* < fr. *reveue*; engl. *roast* < fr. *rostir*; engl. *sample* < fr. *essample*; engl. *serial* < fr. *sérial*; engl. *shop* < fr. *eschoppe*; engl. *slash* < fr. *esclachier*; engl. *slice* < fr. *esclice*; engl. *slot* < fr. *esclot*; engl. *track* < fr. *trac*; engl. *trick* < fr. *triche*; engl. *trip* < fr. *triper*; engl. *troll* < fr. *troller*.

Cuvinte cu origini latine preluate în engleză prin intermediul limbii franceze, pătrunse în română:

– engl. *advocacy* < fr., lat. *advocatia*; engl. *agreement* < fr. *agreer*; lat. *ad* + *gratus*; engl. *apply* (rom. *a aplica*) < fr. *aplier*, lat. *applicare*; engl. *army* < fr. *armee*, lat. *armata*; engl. *beauty* < fr. *beaute*, lat. *bellus*; engl. *brief* < fr. *brief*, lat. *brevis*; engl. *card* < fr. *carte*, lat. *carta*, *charta*, gr. *khartēs*; engl. *casual* < fr. *casuel*, lat. *casualis*; engl. *challenge* < fr. *challenge*, lat. *calumnia*; engl. *chart* < fr. *charte*, lat. *charta*; engl. *charter* < fr. *chartre*, lat. *chartula*, gr. *khartēs*; engl. *cherry* < fr. *cherise*, lat. *ceresia*, gr. *kerasos*; engl. *closet* < fr. *clos*, lat. *claudere*; engl. *consulting* < fr. *consulter*, lat. *consultare*; engl. *debate* < fr., lat. *dis-* + *battere*; engl. *default* < fr. *default*, lat. *fallere*; engl. *delivery* < fr. *delivree*, lat. *de-* + *liberare*; engl. *device* < fr. *devis*, lat. *divis*; engl. *discomfort* < fr. *desconfort*, lat. *confortare*; engl. *display* < fr. *despleier*, lat. *displicare*; engl. *double* < fr., lat. *duplus*; engl. *dress* (rom. *dres*) < fr. *dresser*, lat. *directus*; engl. *ecstasy* < fr. *extasie*, lat., gr. *ekstasis*; engl. *enter* < fr. *entrer*; lat. *intrare*; engl. *escape* < fr. *eschaper*, lat. *ex-* + *cappa*; engl. *exchange* < fr. *eschange*, lat. *cambi(a)re*; engl. *fail* < fr. *faile*, lat. *fallere*; engl. *fantasy* < fr. *fantasie*, lat. *phantasia*, gr. *phantazein*; engl. *fashion* < fr. *façon*, lat. *factio(n)-*; engl. *fault* < fr., lat. *fallere*; engl. *feature* < fr. *faiture*, lat. *factura*; engl. *finish* < fr. *feniss*, lat. *finire*; engl. *(to) format* (rom. *a formata*) < fr., germ., lat. *formatus*; engl. *grant* < fr. *granter*, lat. *credere*; engl. *horror* < fr., lat. *horror*; engl. *host* < fr. *hoste*, lat. *hospes*, *hospit*; engl. *hostel* < fr., lat. *hospitale*, *hospitalis*; engl. *hostess* < fr. *(h)ostesse*, lat. *hospes*, *hospit-*; engl. *instant* < fr., lat. *instant*; engl. *invasive* (rom.

invaziv) < fr. *invasif*, -ive, lat. *invasivus*; engl. *jet* < fr. *jeter*, lat. *jactare*; engl. *juice* < fr., lat. *jus*; engl. *market* < fr., lat. *mercatus*; engl. *master* < fr. *maistre*, lat. *magister*; engl. *messenger* < fr. *messanger*, *messenger*, lat. *missus*; engl. *military* < fr. *militaire*, lat. *militaris*; engl. *musical* < fr., lat. *musicalis*, *musica*, gr. *mousikē*; engl. *news* < fr. *noveles*, lat. *nova*; engl. *office* < fr., lat. *officium*; engl. *(to) parse* (rom. *a parsa*) < fr., lat. *pars*; engl. *party* < fr. *partie*, lat. *partiri*; engl. *pattern* < fr., lat. *patronus*; engl. *penalty* < fr., lat. *poenalitas*; engl. *penthouse* < fr. *apentis*, lat. *appendicium*, *appendere*; engl. *portal* < fr., lat. *portale*; engl. *(to) print* (*a printa*) < fr. *preinte*, lat. *premere*; engl. *promoter* < fr. *promotour*, lat. *promotor*; engl. *proof* < fr. *proeve*, lat. *proba*, *probare*; engl. *quest* < fr. *queste*, lat. *quaerere*; engl. *quilt* < fr. *cuilte*, lat. *culcita*; engl. *release* < fr. *reles*, lat. *relaxare*; engl. *remember* < fr. *reremember*, lat. *rememorari*; engl. *safe* < fr. *sauf*, lat. *salvus*; engl. *script* < fr. *escript*, lat. *scriptum*; engl. *search* < fr. *cerchier*, lat. *circare*; engl. *service* < fr. *servise*, lat. *servitium*; engl. *single* < fr., lat. *singulus*; engl. *site* < fr., lat. *situs*; engl. *sound* < fr. *soun*, lat. *sonus*; engl. *spleen* < fr. *esplen*, lat., gr. *splēn*; engl. *story* < fr. *estorie*, lat., gr. *historia*; engl. *task* < fr. *tasche*, lat. *tasca*; engl. *trial* < fr., lat. *triallum*; engl. *trance* < fr. *transir*, lat. *transire*; engl. *tender* < fr. *tendre*, lat. *tendere*; engl. *task* < fr. *tasche*, lat. *tasca*; engl. *summit* < fr. *somete*, lat. *summum*.

Cuvinte cu origini latine preluate în engleză prin intermediul limbilor franceză și italiană, pătrunse în română:

– engl. *cash* < fr. *casse*, it. *cassa*, lat. *capsa*; engl. *design* < fr., it. *désigner*, lat. *designare*; engl. *desk* < lat. *desca*, it. *desco*; engl. *discount* < fr. *descompte*, it. *(di) scontare*, lat. *discomputare*; engl. *(to) manager* (rom. *a manageria*) < it. *maneggiare*, lat. *manus*; engl. *(to) post* (rom. *a posta*) < fr. *poste*, it. *posto*, lat. *positum*.

„În chip de concluzie, s-ar putea spune că fondul neologic, eterogen ca filieră etimologică, este destul de evident grupat în jurul unei constante romanice care contribuie la «internaționalizarea» vocabularului românesc contemporan” (Manea, 2004, p. 42). Majoritatea englezismelor sus-numite de origine latină sau romanică, indiferent de calea de pătrundere, directă sau prin alte filiere etimologice, de gradul de utilitate, au o circulație largă atât în mass-media, cât și în limbajul standard curent. Mai mult ca atât, datorită acestui fapt, o bună parte dintre acești termeni s-au românizat mult mai ușor prin procesul de adaptare foneticografică, morfosemantică.

Ne-am convins încă o dată că asocierile de formă și sens dintre multe cuvinte ale lexicului englez și cel românesc într-adevăr există și se manifestă pe plan multilateral, cuprinzând, practic, ramurile esențiale ale lingvisticii: fonetica, gramatica, semantica. De aceea, analizăm și punem în evidență punctele comune de ordin formal și semnificativ, pentru a facilita utilizarea englezismelor.

Pentru aceasta, trebuie să cercetăm deosebirile trasate între cuvintele asociate. Pornind de la limba latină (d. e. *stilus*), apoi franceză (*stile*), pe parcursul veacurilor, chiar a mileniilor, în virtutea factorilor evolutivi distincți, termenul se „englezizează” (*style*), conservând nucleul semantic străvechi în rădăcină. Își găsește loc în vocabularul englez și în noul cadru comunicativ produce alte derivate (*styling*, *stylish*), care se reîntorc în spațiul romanic la descendentele latine, inclusiv în

limba română. Și, dacă nu luăm în considerare pronunția, englezismele de origine latină, reîntoarse la etapa contemporană în lexicul nostru, ne surprind mai întâi prin cunoașterea sensului – ceva referitor la *stil*. Alte nuanțe semantice vor necesita o atenție suplimentară pentru a fi descifrate și fixate în memorie.

La rândul ei, și limba română, asimilând englezismele, își pune în acțiune tot potențialul său auxiliar (dar și pe cel internațional) pentru derivare, compunere, moțiuni și de alcătuire a formelor gramaticale noi. Utilizând elementele adiționale corespunzătoare, care se adaugă înaintea (*restart*) sau după rădăcină (*banking*) – e vorba de afixe – imprimă structurilor noi nuanțe de sens (prin prefixe și sufixe) sau valențe formale (prin articole și terminații nominale ori verbale: *starul*, *staruri*, *a restarta*). Totodată, acestea ajută la formarea cuvintelor compuse cu componente internaționale (*televoting*, *telephone banking*), cu un component englez (*break dance*, *super-star*) sau cu ambele componente latine (*compact-disc*, *real-time*).

Să identificăm, deci, distincțiile care creează, uneori, dificultăți semnificative, dar și mai puțin importante, în utilizarea englezismelor de origine latină pe scară largă. În scopul acesta, luăm dicționarele generale ale limbii române (DEXI, ODE, DOOM³, DELRA), dar și de specialitate, de cuvinte și sensuri recente (DN, MDN, DCSR, DECSN, ICSO1, ICSO2, DER), din care extragem numai unitățile lexicale, simple și compuse (în afară de abrevieri, peste 100 atestate), ce conțin cel puțin o rădăcină cu origine latinească (sau romanică).

Enumerăm în jur de 250 de cuvinte din latină (peste 15%) din cele aproape 1700 de englezisme selectate. Iar, dacă adăugăm aici vreo 200 de unități romanice (italiene și, mai cu seamă, franceze) cu dublă (fr. – engl., it. – engl.) și chiar triplă etimologie (fr. – it. – engl., fr. – germ. – engl., fr. – gr. – engl.) obținem un număr de 450 (peste 26 %) de rădăcini practic cunoscute sau ușor de recunoscut după sens și structură literală, unele fiind apropiate sau îndepărtate de pronunție. Conform acestor principii, am grupat unitățile lexicale în trei niveluri: cuvinte foarte apropiate ca formă, cuvinte cu rădăcini relativ sesizabile și structuri compuse.

În prima categorie sunt cuprinse cuvintele identice sau aproape identice în cele două limbi, atât din punct de vedere al scrierii, cât și al pronunției: *director*, *disco*, *planing*, *military*, *acces*. Mai departe, distincțiile se înmulțesc, însă asocierile de formă și sens pot fi ușor de depistat, luând în considerare că mulți utilizatori posedă anumite capacități mai mult sau mai puțin consolidate de pronunție englezească. Astfel, cunoscând elementarele norme fonetice și citind corect textul, la fel de ușor vor fi recunoscute și alte rădăcini în structura cărora se conțin combinații de litere sau litere care produc alte sunete ori chiar nu se rostesc deloc: *publisher* [pablișer], *user* [iuzăr], *office* [ofis], *forcing* [forsing], *observer* [obzărvar]. Și invers, deși pronunția face deosebire evidentă în unele cuvinte englezești față de cele românești, scrierea lor, deci și înțelegerea sensului lor sunt apropiat românești: *musical* [miuzică], *casual* [kejuă], *consulting* [konsalting], *camping* [kemping].

În aceeași categorie am repartizat și cuvintele cu rădăcini originare în alte limbi: franceză (*dance, fantasy, double, agreement, clubber, profiling*), italiană (*banking, camera, opera*). Le-am inclus printre cuvintele englezești, pentru că cele mai multe dintre acestea au pătruns în limba engleză, apoi și în română, în special prin intermediul francezei și sunt recunoscute de majoritatea utilizatorilor. De mulți cercetători (Hristea, 1984, p. 83; Avram, 1997, p. 11, Stoichițoiu-Ichim, 2007, p. 83) sunt considerate ca având etimologie multiplă, care este menționată și de dicționare, prezentându-le mai întâi drept din latină sau din franceză, apoi precum că provin dintr-o altă limbă: *protocol* – fr. protocole, lat. protocollum, germ. Protokoll, it. protocollo, engl. protocol, cf. gr. protokollon; *profesor* – lat. prōfessor, -ris, fr. professeur, germ. Professor; *video* – fr. vidéo, engl. video, cf. lat. video (MDN, DEXI, DCSR, DLR).

La utilizarea acestui tip de englezisme evidențiem că gradul de integrare a instrumentelor gramaticale românești în jurul lor este ridicat și, prin urmare, posibilitatea de asimilare a lor devine mai mare. La o eventuală declinare, substantivele (*computer, camping, user, senzor*) pot primi afixe atât înainte, cât și după rădăcină, fie împreună, fie separat, pentru a marca genul, numărul, cazul și articularea, generând un lanț semnificativ de asocieri bilingve (*un computer, niște computere; computerul, computerele; computerului, computerelor*).

Totodată, desinențele adjectivelor le permit o variabilitate sporită și favorizează dezvoltarea unui câmp asociativ mai larg (*interactiv, interactivă, interactivi, interactive*). Iar prin conjugarea formațiilor verbale obținute prin derivare analogică (*a computeriza, a implementa, a accesa, a aplica, a digitiza, a posta, a printa*), se va contura o paradigmă asociativă impunătoare, completată cu forme de persoană (*implementez, implementezi, implementează*), număr (*implementez, implementăm*), timp (*implementează; implementa, implementă, a implementat, implementase; va implementa, o să implementeze*), mod (*să implementeze, să fi implementat; ar implementa, ar fi implementat; implementează*) și diateză (*implementează, este implementat, se implementează*).

La alcătuirea formelor asemănătoare, contribuie în mod semnificativ atât prefixele (*adserver, adviser, a restarta*), cât și sufixele (*casual, banking, profiler*), producând, la rândul lor, o altă serie de cuvinte asemănătoare în cele două limbi.

În categoria a doua am inclus englezismele ale căror rădăcini sunt relativ sesizabile, întrezărind ceva comun în structura lor literală sau intuind literele/sunetele lipsă: *design, designer, story, single, timing*. Asocierea se manifestă grație aceleiași origini latine ori neolatine (preponderent franceză) sau în virtutea faptului că în engleză ele au provenit chiar din limbile romanice (mai exact franceză), apoi preluate și de română. Putem, de asemenea, să formulăm o ipoteză privind modul în care au evoluat lucrurile: primarius/primus (lat.) – premier (fr.) – primer (engl.) – primul (rom.); historia (lat.) – histoire (fr.) – story (engl.) – istorie (rom.); designare (lat.) – dessin (fr.) – design (engl.) – desen (rom.); banca, bancus (lat.) – banca (it.) – banque (fr.) – bank (engl.) – bancă (rom.).

Prin aceasta, se motivează logic coincidențele presupuse, precum că, în unele unități, se conțin câteva litere de reper pentru a se asocia, iar, în altele, pe lângă asemănarea de litere, semnele grafice comune se plasează în aceeași silabă (sau în aceleași silabe), determinând o asociere triplă: grafică, de semnificație și, mai îndepărtat, eufonică: *single*, *pointer*, *design* (și mai accentuat în derivat – *designer*). Situațiile date, nu în ultimă instanță, se aplanează de la sine, datorită nivelului de cunoștințe și al capacității de gândire concretă și abstractă a utilizatorului, care, mai facil sau mai dificil, poate să intuiască sau să deducă atât analogia formală, cât și pe cea de sens: *single* – (ceva legat de) singur, *pointer* – punct, *design* – desen.

Și similitudinile cu unitățile lexicale provenite din franceză în perioada postlatină, care au tranzitat prin limba engleză până a ajunge în română, sunt simplu de explicat. În elucidarea diferențelor formale ale cuvintelor în limbile menționate, se poate presupune că factorul principal a fost poziția geografică a spațiilor de utilizare în raport cu arealul latinei. Italiana a rămas pe loc, franceza s-a dezvoltat la apus, engleza încă mai la apus, peste mări, iar româna la polul opus – la răsărit, combinându-și în particular elementele componente latine în condiții specifice autohtone. O altă consecință, la fel de verosimilă, ar rezida din faptul că italiana și franceza s-au aflat (și se află) la interferență cu limbile germanice, iar româna – cu limbile slave, dar și cu alte limbi diferite și și-au constituit particularități de exprimare distincte. În același timp, toate au păstrat radicalul formal și semnificativ latin în pofida tuturor circumstanțelor social-istorice favorabile sau nefavorabile.

În categoria a treia am catalogat toate englezismele compuse. Ponderea lor este dominantă, depășind trei pătrimi din total: aproximativ 200 cu cel puțin o rădăcină latină și peste 150 cu cel puțin o rădăcină franceză, inclusiv câteva cu origine italiană, iar altele cu trimiteri la germană, greacă. Aspectul esențial constă în faptul că la baza lor se află englezisme simple (printre care și unele din grupele întâia și a doua) care, combinate cu un component de altă sorginte, alcătuiesc structuri compuse: *assistant manager* (latină, engleză), *hard disc* (engleză, latină), *compact-disc player* (latină, latină, engleză), *cecklist* (engleză, franceză), *panic buying* (franceză, engleză), *cameraman* (italiană, engleză), *soap opera* (engleză, italiană). Întâlnim și exemple ca *mass-media* (latină, latină), *visiting professor* (franceză, latină).

În baza unei investigații de statistică lingvistică a englezismelor înregistrate în DOOM², Voica Radu identifică în proporții aproape egale combinații între elementele latino-romanice (*sex-appeal*, *pop-art*, *box office*), romanice și anglo-saxone (*fair-play*, *prime-time*, *second hand*) și, invers, anglo-saxone și latino-romanice (*bodyguard*, *hard-disk*, *high fidelity*) (Radu, 2009, pp. 63-72).

Observăm că topica elementelor de origine engleză în îmbinări este diferită față de echivalentele lor în limba română (*beauty center* – centru de frumusețe; *homeschooling* – instruire acasă; *night club* – club de noapte; *special offer* – ofertă specială; *time-management* – managementul timpului; *top-model* – model de top). Prin urmare, englezismul își păstrează topica termenului determinat în postpoziție, iar, în limba română – în prepoziție.

În urma asimilării, aceste îmbinări libere de cuvinte ce exprimă nuanțe semnificative complexe par să aibă o tendință de transformare a lor în îmbinări stabile care să se comaseze într-o singură noțiune sinonimică. Presupunția dată se consolidează prin atribuirea în limba română a unor echivalente unitare: *backing-vocals* (acompaniament), *breaking news* (știri), *time-out* (pauză, odihnă), *garden party* (petrecere, recepție). La fel cum s-a întâmplat deja cu *bodyguard* (pază, gardă), *cameraman* (operator), unde echivalentul latin (sau romanic), foarte cunoscut publicului utilizator românesc, îi dezvăluie sensul întregii structuri englezizate.

Dintr-un alt unghi de reflecție, cel al productivității, menționăm că cel mai frecvent sunt antrenate la formarea îmbinărilor elementele de compunere (cum sunt denumite de dicționarele explicative): *inter-*, *super-*, *multi-*, *mega-*, *mini-*, *micro-*, *anti-*, *video-*. Cel mai prolific element este *inter-*, „între”, „reciproc” (< fr., it. *inter-*, cf. lat. *inter*), care-și alcătuiește o familie foarte numeroasă: *interactiv*, *intercardinal*, *intercity*, *interclub*, *intercom*, *interguvernamental*, *internaut*, *internet*, *interviu*, *intercesional*, *interfață*, *interfemural*, *intergalactic*, *interlock*, *intermediator*, *intermedină*, *intermigrație*, *intermural*, *internuclear*, *interpersonal*, *interpretor*, *interprovincial*, *interpupilar*, *interracial*, *interrelație*, *interseptal*, *intersexual*, *interstadial*, *interstratificare*, *intertextual*, *intertribal*, *interuman*, *intervalometru*. La fel și *super-*, „extraordinar”, „superlativ” (fr. *supère*): *superbowl*, *superhit*, *superman*, *supermarket*, *supershow*, *superstar*, *super trendy*, *supervizor*, *supercivilizat*, *supercomputer*, *superconductor*, *superdividend*, *superstatic*, *superevident*, *superfilm*, *superlong*, *supernatant*, *superplastic*, *superston*, *supertanc*, *supertrust*, *superviziona*; *micro-*, „mic”, „microscopic” (fr. *micro-*, -*micrie*, cf. gr. *mikros*): *microblading*, *microblogging*, *microcar*, *microcip*, *microcomputer*, *microsoft*, *microelectronic*, *microexplozie*, *microfilm*, *microfobie*, *microfot*, *microhenry*, *microinstrucțiune*, *microlux*, *micrometeorit*, *microoperație*, *micropodie*, *microprocesor*, *microprogram*, *microtomie*, *microtron*; *mega-*, „mare” (fr. *méga*, *megal/o/-*, -*megalie*, cf. gr. *megas*, -*los*, *megale*): *magabanner*, *megabit*, *megabyte*, *megahit*, *megapixel*, *megastar*, *megacosmos*, *megapolis*, *megavolt* (MDN, DEXI, DER, OLD, MW).

Dintre cuvintele cu sens independent care combină mai multe structuri compuse cu un termen comun, menționăm următoarele: *time* – *time management*, *time-out*, *time-sharing*, *time sheet*, *all-time*, *full-time*, *half-time*, *part-time*, *prime-time*, *ragtime*, *real-time*, *time-out*; *copy* – *copy paste*, *copyright*, *copyrighting*, *copywriter*, *copywriting*, *hard copy*, *soft copy*; *design* – *fashion designer*, *graphic-design*, *graphic-designer*, *landscape design*, *light design*, *light designer*, *web design*, *web designer*; *banking* – *mobile banking*, *SMS banking*, *telephone banking*, *retail banking*, *e-banking*.

Cu toate acestea, una dintre problemele englezismelor compuse rămâne ortografia lor. Atât literatura de specialitate engleză⁴ (MW; Lieber, Štekauer, 2009,

⁴ Compound words may be hyphenated, written open or spaced (as separate words), and written solid (closed).

p. 7; Siregar, p. 70), cât și cea românească (Radu, 2009, pp. 85-89; DOOM³, p. 125; ÎOOP⁶, pp. 75-79) recomandă scrierea lor în trei moduri: cu cratimă, într-un cuvânt (fără blancuri între componente); în cuvinte separate (cu blancuri între componente). Ele „se scriu, de regulă, ca în limba de origine” (ÎOOP⁶, p. 75), în funcție de „vechimea în limbă și tradiția; apartenența și natura compusului în ansamblu sau a părților componente la o anumită parte de vorbire; gradul de coeziune semantică și structurală și raporturile sintactice care stau la bază” (*Ibidem*, p. 76).

Avem, astfel, conform gradului de sudură a elementelor, compuse care se scriu separat (*beauty center, beauty salon, beauty shop; internet banking, internet cafe, internet protocol; public relation, public speaking; cruise control; happy hour*), din raționamentul că ele se află în raport de independență. Când există o subordonare mai coagulată între componente, structurile se scriu împreună (*hipermarket, hipertext; hairstylist, hairstyling; copyright, copywriter; bodyguard, bodyboarding*). În situațiile în care elementele compuselor intră într-o anumită relație de subordonare, se utilizează cratima:

- după *anti-, co-, pre-, self-* (*anti-aging; co-sleeping, co-working; pre-pay, pre-vetting; self-control, self-defence, self-government, self-employed, self-service*);
- între un substantiv și o prepoziție sau adverb care îl urmează (*sign-in, cash-in, check-in, drive-in, plug-in; roll-on; check-up, pin-up*);
- între un adjectiv și un participiu (*open-minded, easy-going*);
- între substantive despărțite printr-o prepoziție (*editor-in-chief*);
- și altele (*part-time, box-office, exit-poll, room-service, prime-time, second-hand*).

Adaptarea cuvintelor de origine engleză la sistemul ortografic al limbii române ține și de respectarea unor reguli de scriere specifice englezei, cum se poate deduce și din lucrările normative românești. În multe situații, pentru englezisme „se respectă, în ortografia limbii române, aspecte prevăzute în ortografia limbii engleze” (Radu, 2009, p. 89). Acest aspect ar putea contura „posibile viitoare influențe ale ortografiei limbii engleze asupra limbii române” (Radu, 2009, p. 98).

Dar sunt și excepții. Într-un șir de compuse, care conțin aceeași rădăcină, pot apărea diferite variații ortografice: (*businesswoman, business class, business-plan; after-school, after-party, aftershave; all-time, all season; flashback, flash-forward, flash mob; cashback/cash-back, cash flow; masterclass, master plan*). Până și în seriile care au în componența lor elemente de compunere și care, conform regulii, se scriu împreună, există discrepanțe: (*extra-light, multi-touch, super bowl*). La fel și multe compuse care se scriu cu cratimă, cu blanc sau sudat în engleză, în română se ortografiază diferit, uneori simplificând grafia unor cuvinte: (*after-school* (engl.) – *afterschool* (rom.), *blue jeans* (engl.) – *bluejeans* (rom.), *crossover* (engl.) – *cross-over* (rom.)).

În concluzie, constatăm că atât ca unități simple, cât și ca structuri compuse, englezismele cu rădăcini provenite din limba latină sau de origine romanică au

o răspândire tot mai largă în comunicare, grație semnificației mai apropiate de utilizatorii români. De aceea, am investigat elementele lexicale similare sau asociative în cele două limbi, pentru a ne facilita și însușirea celorlalte englezisme pe baza materialului cunoscut.

Referințe bibliografice:

1. AVRAM, Mioara. *Anglicismele în limba română actuală*. București: Editura Academiei Române, 1997, 31 p.
2. BUZATU, Mihaela. Teoria contactelor dintre limbi; cu privire specială asupra contactelor între română și engleză. *Philologica Jassyensia*, 2007, an III, nr. 2, pp. 155-189.
3. CARUNTU-CARAMAN, Livia. *Englezismele în mass-media: adaptare și funcționalitate*. Chișinău: Editura TAICOM, 2023, 233 p. ISBN 978-9975-58-295-7.
4. CRYSTAL, David. *English as a global language*. Second edition, New York: Cambridge University Press, 2003, 212 p. ISBN 10: 0521823471; ISBN 13: 978-0521823470.
5. CRYSTAL, David. *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*. Sixth edition, Oxford: Blackwell publishing, 2008, 529 p. ISBN 978-1-4051-5296-9.
6. DCSR = DĂNILĂ, Andrei și E. TAMBA. *Dicționar de cuvinte și sensuri recente*. București: Litera, 2014, 288 p. ISBN 978-606-686-592-0.
7. DEA = GÖRLACH, Manfred (ed.). *A Dictionary of European Anglicisms*. Oxford: University Press, 2001, 351 p. ISBN 0-19-82 3519-4, 978-0-19-82 3519-4.
8. DECSN = PĂCURARU, Veronica (coord.). *Dicționar explicativ de cuvinte și sensuri noi*. Chișinău: Pro Libra, 2016, 360 p. ISBN 978-9975-3122-8-8.
9. DELRA = VULPE, Ana (coord.). *Dicționar explicativ al limbii române actuale: cu sinonime, antonime, paronime, exemple*. Vol. I-IV, Chișinău: Editura Știința, 2022, 1985 p. ISBN 978-9975-85-352-1.
10. DER = CARUNTU-CARAMAN, Livia. *Dicționar de englezisme recente*. Chișinău: Editura TAICOM, 2023, 222 p. ISBN 978-9975-58-294-0.
11. DEXI = DIMA, Eugenia (coord.). *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române*. Chișinău: Editura ARC, GUNIVAS, 2007, 2240 p. ISBN 978-9975-61-155-8, 978-9975-908-04-7.
12. DLR = *Dicționarul limbii române*. Vol. I-XIX, București: Editura Academiei Române, 2010. ISBN 978-973-271-977-0.
13. DN = MARCU, Florin. *Dicționar de neologisme*. Chișinău: Editura Știința, 2011, 320 p. ISBN 978-9975-67-778-3.
14. DOOM³ = VINTILĂ-RĂDULESCU, Ioana (coord.). *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*. Ed. a III-a, București: Univers Enciclopedic Gold, 2021, 1152 p. ISBN 978-606-704-935-0.
15. HRISTEA, Theodor (coord.). Împrumutul ca mijloc extern de îmbogățire a vocabularului. *Sinteze de limba română*. Ed. a III-a, București: Albatros, 1984, pp. 39-65.
16. ICSO1 = BARBU, Ana-Maria (coord.). *Inventar de cuvinte și sensuri noi atestate în mediul online*. Vol. 1, București: Editura Academiei Române, 2020, 286 p. ISBN 978-973-27-3146-8.
17. ICSO2 = BARBU, Ana-Maria (coord.). *Inventar de cuvinte și sensuri noi atestate în mediul online*. Vol. 2, București: Editura Academiei Române, 2022, 531 p. ISBN 978-973-27-3649-4.

18. ÎOOP⁶ = PANĂ DINDELEGAN, Gabriela (coord.). *Îndreptar ortografic, ortoepic, morfologic și de punctuație*. Ed. a VI-a, București: Editura Univers Enciclopedic, 2024, 352 p. ISBN 978-606-096-475-9.

19. LIEBER, Rochelle and P. ŠTEKAUER. Introduction: status and definition of compounding. In: *The Oxford Handbook of Compounding*. New York: Oxford University Press, 2009, pp. 3-18. ISBN 978-0-19-921987-2.

20. MANEA, Constantin. *Structura etimologică a vocabularului neologic (cu referire specială la anglicismele din limba română)*. Pitești: Editura Universității din Pitești, 2004, 208 p. ISBN 973-690-293-5.

21. MDN = MARCU, Florin. *Marele dicționar de neologisme*. București: Editura SAECULUM VIZUAL, București, 2007, 959 p. ISBN 978-973-8455-10-8.

22. MIHALACHE, Ana și I. STOIANOVA. Statutul lingvistic al galicismelor în limba engleză (aspecte diacronice și sincronice). În: *La francopolyphonie: les valeurs de la francophonie*. Vol. 1, Chișinău: ULIM, 2008, pp. 120-127. ISBN 978-9975-920-61-2.

23. MW = Merriam-Webster, Incorporated (ed.). *Merriam-Webster Dictionary* [online]. Disponibil: <https://www.merriam-webster.com/dictionary> [accesat 2025-14-04].

24. ODE = STEVENSON, Angus (ed.). *Oxford Dictionary of English*, third edition, Oxford University Press, 2010, 2069 p. ISBN 9780199571123.

25. OLD = Oxford University Press (ed.). *Oxford Learner's Dictionaries* [online]. Disponibil: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> [accesat: 2025-10-07].

26. RADU, Voica. Influența internațională a limbii engleze. Cu privire specială la limbile romanice. *Philologica Banatica*. 2007, vol. 1, pp. 17-36. ISSN 1843-4088.

27. RADU, Voica. *Limba engleză și globalizarea. Realități românești și romanice*. Timișoara: Mirton, Amphora, 2009, 188 p. ISBN 978-973-52-0730-4, 978-973-7723-16-1.

28. SIREGAR, Chelsea. *Compound Words* [online]. Disponibil: https://www.academia.edu/7167966/Compound_Words [accesat: 2025-20-07].

29. STOICHIȚOIU-ICHIM, Adriana. *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică/ Influențe/ Creativitate*. București: Editura Bic ALL, 2007, 159 p. ISBN 973-571-600-3.

Notă. Articol elaborat în cadrul subprogramului de cercetare 010301 „Perspective interdisciplinare asupra fenomenelor de confluență și de confruntare în domeniile lingvistic, literar și folcloric în spațiul basarabean ca limes civilizațional și frontieră geopolitică”, Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al USM.